Österreichische Nationalbibliothek

Emlek-könyv. Kiadja Danielik Janos. (Gedenkbuch.) : 1

Autor: Danielik, Janos
Verlag: Müller
Ort: Pest
Jahr: 1852

Zitierlink: https://data.onb.ac.at/rep/106DF9B2
Signatur: 995-B.1
ID: 106DF9B2

Digitalisiert mit Google

Umfang: Seiten 163 bis 176
PDF erstellt am 02.11.2026 06:10

Nutzungsbedingungen:https://www.onb.ac.at/nutzung
Rechtehinweis:https://rightsstatements.org/vocab/NoC-NC/1.0/

Hinweis: Der Volltext wurde maschinell generiert und könnte aufgrund von OCR-Erkennungsfehlern Ungenauigkeiten oder fehlerhafte Zeichen enthalten.

Elméletek a' szentek' canonisatiojáról.

Nem alaptalanul lehet állitani, hogy a' hitből egészen kivetkezni embernek nem áll hatalmában; legalább az emberi nem' története ezt kétségen tul helyezi. Hódolhat ugyan ember igaz vagy hamis hittanoknak, mikép igaz vagy hamis tekintélynek, de a' hitből egészen ki nem vetközhetik; mert az mélyen az ember' szivébe vagyon irva. Hasonlókép lehet állitani, hogy a' tisztelet és szeretet' érzelmeiből sem vetközhetik ki az ember, hanem tisztelete, szeretete és imádása' tárgyaul vagy olly lényt választ, a' melly ezekre méltó, vagy a' melly nem méltó. Igy cselekvének hajdan a' pogány népek, midön az Istent illető tiszteletet alkotmányára ruházták. Ha kevessé körültekintünk, fájdalommal kell tapasztalnunk, hogy korunkban is sokan megszüntek ugyan Istent, mint legfelségesebb lényt, igazán tisztelni és imádni, de azért ök ezen érzelmökről egészen le nem mondottak, hanem csak a' tárgyat cserélték föl, midön Istentől elfordulván, a' lélek-nélküli dolgokhoz rendkivüli indulattal ragaszkodnak. — Ugy nem különben sokan megszüntek az Isten által megdicsőitett, az anyaszentegyház által pedig fényeskedő példányul kitüzött szentek iránt tisztelettel viseltetni, de azért meg nem szüntek földi lények iránt a' tisztelet' érzelmeit nyilvánitani; ök csak a' tökéletest a' tökéletlennel, a' földit a' mennyeivel cserélték fel. És minél jobban tisztelik, 's minél inkább hódolnak halandó lények előtt, söt, minél nagyobb dicséretekkel halmozzák a' hajdankor' pogány férfiait, annál inkább idegenkednek a' keresztény hit' csudálatra méltó bajnokainak,

az Isten' megdicsőült szentjeinek, tisztelete- 's dicséretétől, 's azért, ha lehetséges volna, ezen tiszteletet mások' szivéből is minden módon kiirtani igyekeznének. Mi csuda tehát, ha megtámadásuk' egyik pontja a' romai pápák által gyakorlott szentek' canonisatioja, vagyis a' tény, melly által az anya-szentegyház' látható feje, a' megelőzött szigoru vizsgálatok után, valakit a' szentek' sorába igtat, és őt az egész anya-szentegyházban tisztelet' tárgyaul kitüzi. Ebben ők némi mellékes czélokat látnak, 's a' romai udvarnak politikáját, sőt csalárdságot is vélnek. Mennyire silányok 's haszontalanok az illy képzelődések, és hová czéloznak, nem nehéz átlátni; azért jelen czikkünkben csak rövid elméleteket kivánunk e' tárgyról leirni, miszerint a' romai pápák által gyakorlott szentek' canonisatioja felsőbb hatalomnak kifolyása, akár magát a' tényt, akár annak következéseit tekintjük, minélfogva semmi földi czéloknak azt tulajdonitani nem lehet.

A' büszke emberi ész mindenkor és méltán csudálkozott az isteni hatalom' ama' munkáján, melly a' természet' törvényének szabályaitól eltávozván, rendkivülileg történik, és a' halandó' figyelmét a' legnagyobb mértékben magára vonja; és ezt csudának nevezzük. Isten' ezen munkája előtt a' hivő alázattal meghajol, a' hittelen pedig természetesen igyekszik azt magyarázni; de mivel az nem az okoskodás, hanem a' tapasztalás és történet' tárgya, kigázolhatlan ellenmondásokba bonyolitja be magát, 's végtére vagy kénytelen annak igazságát elismerni, vagy pedig vakmerő esztelenséggel tagadni. Illyenekkel az igazságnak semmi köze; ezek fényes nappal is vakoskodnak, mert önkényt vakoskodni akarnak. — Midőn tehát a' kath. egyház az ő látható fejének, a' romai pápának szava által valakit a' szentek közé igtat, mi egyebet cselekszik, hanem nyilvánitja, hogy Isten' kegyelme azon szentet egyéb emberek fölött megkülönböztette, 's ennek kezességeül a' szentnek esedezésére csuda-dolgokat mivelt; és ez az, a' mire a' kath. anyaszentegyház a' szentek' canonisatiojában eljárását épiti, és csak akkor, ha a' csuda-eseményeket a' le-

hető legnagyobb szigorusággal megvizsgálta, és azokat valóságosoknak találta, mondja ki itéletét; azonban a' hittelenek mindezen nyilvános eljárás ellenére is, ebben Roma' részéről némi politikát 's mellékes czélokat, sőt csalást rejleni vélnek; ők nem figyelnek ama' szinte és tagadhatlan csuda-dologra, a' melly szüntelen szemük előtt vagyon, tudnillik a' canonisatio' rendkivüli hatása- 's következéseire, miszerint a' romai pápa által a' szentek' sorába igtatottak, az egész világon a' földi dicsőség' változékonysága mellett is, állandó dicsőségben részesülnek.

Szent Ágoston' mondása szerint a' hitnek éles szemei vannak, melly által ember azt is látja, a' mit elmével felérni nem képes; olly éles szemei vannak, hogy azt senki még csalódásba nem vitte. A' ki tehát a' hitnek birtokában vagyon, az tudja hitének okát; de a' hitetlen, az egyház' ellensége magyarázza meg: mikép történhetett, hogy a' pogányságból megtért népek olly nagy lelkesedéssel viseltettek az apostolok és mindazok iránt, kik a' hitterjesztésben fáradozának, sőt azért életüket adták, vérüket ontották. Mikép történhetett, hogy Athanas, Hieronymus, Chrysostomus, Ambrus, Ágoston, Tamás, Bernard és számtalanok iránt minden emberi dicsőséget meghaladó tisztelettel viseltettek, 's ezen tisztelet' nyilvánitásában maguk a' pápák, császárok 's királyok, 's a' földnek hatalmasai vetélkedtek. Magyarázzák meg, mikép történhetett, hogy olly sok szegények, a' világ előtt ismeretlen remeték, olly sok alacsony sorsból származott alázatos szüzek, kik a' homályból soha a' világ' elébe nem léptek, olly sok szolgáló leány, pásztor, koldus, szóval szent Pál szerint, a' világ' szemetjei, mikép emelkedhettek, mondom, ezek a' hit, a' tisztelet és dicsőség' ama' fokára, a' minöt halandó ember magának semmikép sem igényelhet. Magyarázzák meg: mikép volt lehetséges, hogy a' föld' hatalmasainak és keresztény népeknek vetélkedő buzgósága, az ő tiszteletükre roppant templomokat, ékes oltárokat és gazdag szobrokat emelt, és öket mint Isten előtt leghatalmasabb közbenjárójukat 's pártfogójukat tekinti, mig azalatt

országok' hóditói- 's alapitóinak, és a' népek' törvényhozóinak emléke, sokszor még azon nemzeteknél is, a' kik között éltek, feledékenységbe sülyedett. Vagy kinek száján fordul meg ma Lycurgus, Solon, Nagy-Sándor, Caesar 's többeknek nevei? Ollykor-ollykor az iskolai próbafeladatokban elöjönnek ugyan ezek, mig szent Genoveva, ki tizennégy századdal előbb nyájat őrzött, sz. Katalin, egy festőnek a' leánya, vagy a' bünbánó és a' sivatag pusztába vonult aegyiptusi Mária, és megszámlálhatlan sokasága a' szenteknek, kik az emberek' szemei előtt, mig éltek, épen semmi jelentőséggel sem birtak, se magok iránt figyelmet 's csodálkozást ébreszteni nem igyekezének, az egész világon tiszteltetnek és segitségül hivatnak; — a' szülék könyes szemekkel esedeznek hozzájuk kedves gyermekeik' életbe tartásáért, a' királyok 's fejedelmek, uralkodó herczegek birodalmaikat pártfogásukba ajánlják, koronájukat 's királyi czimereiket sirjaiknál vagy oltáraikra leteszik, 's magukat családjaikkal egyetemben amaz egykor szegények' pártfogása- és oltalmába ajánlják, és az egész keresztény világ az ő nevüket tiszteletteljesen magára ruházza. Valóban illy rendkivüli, illy soha meg nem szünő és közönséges csudának másban kell alapját keresni, mint a' népbabonában, rajoskodásban, vagy a' romai udvarnak, mint ennek ellenségei állitják, politikájában vagy csalárdságában!

Továbbá a' mi e' tárgyra nézve nem csekély figyelmet érdemel, 's az emberi-ész' megszégyenitésére annak rövid határait elönkbe adja, az, hogy az emberek sokszor még azoknak neveiket is elfeledék a' történet' lapjaira feljegyezni, a' kik hasznos találmányaik, felfedezéseik által a' népek' földi jóllétére, átalakitására, müveltségi elömozditására nagy befolyást gyakorlának; ezeknek is, mondom, sokszor feledékenységbe engedte nevüket sülyedni! Ki volt például névszerint az irás, a' betük, és nyomtatásnak felfedezője, még mai napig is a' bizonytalanság' fátyola fedezi, mikép az ezen kérdés fölötti vitatkozók' véleményeinek különfélesége mutatja, mindegyik saját nemzet- vagy városbeliének akarván ezen di-

csöséget tulajdonitani; hasonlókép ki volt a' gőznek az erőmüvekre, a' hajózás- és kocsizásra első alkalmazója, a' tudósok között különbözők a' vélemények, 's ezen nevezetes találmányok' valóságos felfedezőiről határozott igazsággal korunk a' késő nemzedéknek alig tud valamit általaladni.*) Ugy nemkülönben egy egészen más kört illetőleg, a' nevezetesség' egészen más nemében, azon világszerte hires könyv, melly már csaknem minden élönyelvre leforditva ezerféle kiadásokban kézen forog, melly a' legfelségesebb erkölcstant 's valódi bölcseséget foglalja magában, 's melly, egy jeles iró' szavai szerint, a' legszebb mü, a' mi az emberi kézből származott, miután az evangelium felsöbb eredetü, ezen könyv, tudnillik a' Krisztus' követéséről szóló munka, valljon Kem-

*) Kinek kell tulajdonitani a' könyvnyomtatás' feltalálását, elütnek a' vélemények. Valljon Fust (Faust), Schaefer, vagy Guttenberg találta-e azt fel először, vagy nehány irók' véleménye 's több városok' bizonyitványa szerint Mentel, kit III. Fridrik császár a' könyvnyomtatás körül tett hasznos próbái 's jeles érdemei' tekintetéből nemesi oklevéllel ajándékozott meg, vagy pedig Küster (Coster) Lőrincz harlemi polgár, mikép ezt földiei vitatják. Ezen vélemények' különfélesége mutatja, hogy a' dologról nincs tökéletes bizonyosság; de ezen kivül Mazarin bibornok 's Francziaország' ministerének könyvtárában találtatott egy bibliai kiadás, melly minden név, nyomtatási hely és évszám nélkül vala, 's belső jelleménél fogva a' Faust által kiadott, legrégibb bibliáknál idősebbnek ismertetett. — Ugy szinte a' gőzerőre vonatkozólag különbözők a' vélemények, kinek kell feltalálását tulajdonitani. Az angolok Worcester herczegnek, a' spanyolok Gary Blaco franczia hajós kapitánynak, Arago jeles tudós pedig Caus Salamonnak tulajdonitja eme' dicsőséget. Továbbá a' gőznek a' hajózásra való első próbakisérleteit az északamerikaiak Fultonnak, mások Hall Jonathasnak, mások ismét, különösen az angolok, Miller Péternek, az emlitettem Arago pedig franczia származásu Denisnek tulajdonitja. Mindezekből csak az tünik ki, hogy ámbár ezen jeles találmányok' felfedezői nem az őskorban éltek sok századokkal előbb, hanem a' későbbi időkben, mégis határozottan nincs eldöntve, kit kell ama' dicsőségben részesiteni, mert az ember, a' kinek érdekében müködtek, elfeledé nevüket feljegyezni.

pis Tamás kanonok által iratott-e, mikép Heribert életirója már 1622-dik előtt állitá, vagy Gerson János szerzetes, vagy Gerson franczia cancellár, vagy pedig egy más nevü benedictinus szerzetes irta-e azt, különbözők a' vélemények. Söt ujabb időben egy protestans tudós ezen dicsőséget a' protestantismusra akarván ruházni, a' munka' iróját saját egyháza' egyik kengyelfutójának lenni állitá *). Ezen homályt 's nevekröli kétséget illetőleg milly egészen más tüneményt állit elönkbe a' kath. egyház! midön az általa szentnek nyilvánitott 's tiszteletül kitüzött egyszerü szolgálóknak, buzgó szerzetesek- és remetéknek neveit örökité, kik pedig a' rengeteg erdők és sivatag puszták' mélyébe vonultak, és Istennek élvén koruk előtt egészen ismeretlenek, söt a' világ' szemei előtt megvetett emberek voltak! Mindezek nem az emberi ész' büszkeségének megszégyenitésére 's megalázására szolgálnak-e? Midön a' világ a' legnevezetesebb müvek' szerzőinek neveit feljegyezni elfelejté, Isten' szentjeinek nevei, azoké, kiket a' világ megvetett, századokról századokra fönvannak, és az emberiség' nemesebb része vetélkedve igyekszik irántuk a' tisztelet és buzgóság' jeleit nyilvánitani.

Igy tisztel Francziaország mai nap is, mint századokkal előbb, egy szegény pásztorleányt, 's ezen tiszteletet jelenleg, midön sz. Genoveva temploma, a' Pantheon általadatott, élénkülni látjuk; Spanyolország' fővárosa, mint védszentjét tiszteli szent Isidort, az egyszerü szegény földmivest, ki egész életét egy hatalmas urnál, mint pártfogásra szoruló cseléd

---

*) Lásd „Die vier Bücher von der Nachfolge Christi." Häglsperger. Regensburg. 1843. §. VII. Ezekből ismét csak az tünik ki, hogy a' dicsőséget valamelly nevezetességnél mennyire iparkodnak az emberek sajátjaiknak tulajdonitani, habár sokszor, mint az imént emlitett prot. iró, minden alap nélkül is. Mert mit csinál a' szerzetes rendekről szóló fejezetekkel, és az egész negyedik könyvvel? Ezenkivül e' sorok' irójának birtokában vagyon a' Krisztus követéséről irt munkának az eddig ismeretesek közül a' legrégibb, és legritkább kiadása (1487.), melly a' protestantismust legkevesebb harmincz évvel megelőzte.

töltötte, most pedig a' város Isten előtti pártfogásért ő hozzá fordul; — és az egész keresztény világ a' legrémületesebben pusztító nyavalya' idején Isten előtt közbenjárásáért egy koldushoz, a' szent Rochushoz, folyamodik, 's tiszteletére templomokat épit. Egy ajtatos remete, kiről csak azt tudhatni, hogy később Lyciában myrai püspök volt, a' messze terjedő Oroszbirodalomnak választatott védszentjeül, 's a' hatalmas uralkodók az ő nevével ékeskednek, 's e' nemzet mai nap is, noha a' kath. egyház' egységétől elszakadt, mély tisztelettel illeti ötet, a' Roma által szentek közé sorozottat.

Nem volna nehéz ezen adatok' hosszas lánczolatát füzni, de ezek is elégségesek korunk' büszke gondolkozását megalázni, 's kimutatni azt, hogy a' világ által megvetett jámborokat Isten a' dicsőség' milly magas polczára emeli, midőn azokat az ő egyháza' látható fejének szava által a' szentek közé igtatja.

Már most tegyük fel, mint némellyek állitani szeretik, hogy a' szentek' canonisatiojában Roma' részéről némi mellékes czél, előreszámitás, vagy politika rejlik; ugyan ki hihetné, hogy a' romai pápák ismeretlen, a' világ' szeme előtt megvetett egyéneket, szegény szerzeteseket, koldusokat, napszámosokat 's szolgálókat választottak volna, hogy azokat tiszteletül a' világ elébe állitsák. Ezt ugyan józanul gondolni nem lehet, ha pedig mégis történt és történik, ez a' világon a' legcsudálatosabb dolgok' egyike, hogy a' romai pápák a' földi czélok' elérésére olly eszközt és módot válaszszanak, melly homlokegyenest ellenkezik a' czéllal, mellyet állitólagosan elérni törekesznek. A' pogányok az apotheosisban legnagyobb gondot arra forditottak, hogy erre nagy, hires és hatalmas férfiakat válaszszanak, 's hizelgőleg az istenek közé sorolák öket, illykép a' hir, név, dicsőség és halhatatlanság által másokba is kedvet, vitézséget 's bátorságot akarván önteni. A' romai pogány kor császárjait, habár azok kegyetlenségeket követtek is el, haláluk után az istenek közé számitá. Vespasian, halála előtt azzal kecsegteté magát, hogy Istenné leend.

Ha a' romai pápák' részéről a' canonisatio mellékes czélnak 's politikának állittatik, mikép történik mégis, hogy ök a' választásban ollyanokat tüznek ki tiszteletül a' világ elébe, kiket a' világ gyülölni szokott; hiszen ök jobban ismerik az emberi szivet, minthogy ne tudnák: mikép az emberi büszkeség' természeténél fogva nem szenvedi, ha hódolata vagy tisztelete' tárgyaul igénytelen, alacsony sorsu, 's mitsem jelentő ember állittatik elébe; söt ne tudnák ök azt is, hogy ezekhez, a' semmi földi hatalom által nem védettekhez, az ellenséges lélek' rágalmai- 's gyalázataival könnyebben férhet. A' dolog tehát ezen oldalról tekintve az ellenfél' ügyének semmi istápot nem nyujt. Ha tehát a' romai pápák a' szentek' canonisatiojában a' keresztény világ' tiszteleteül sokszor ollyanokat is kitüztek, a' kik eleintén rablók és gonosztevők voltak, és czéljukat mégis olly tökéletesen, mint látjuk, elérték; és ha csakugyan az ő akaratjuk- és egy szavuktól függ alázatos szerzeteseket, szolgálókat, pásztorokat, koldusokat, söt gonosztevöket is, a' kik ugyan igaz töredelmesség által Isten' szeme előtt megigazultak, de a' világ' szemei előtt mégis nem ritkán utálat' tárgyai meg nem szüntek lenni, ha mondom, illyeneket a' föld' minden nemzetségeinek tisztelet' tárgyaul kijelelvén, czéljukat elérték, ugy ök rendkivüli dolgokat miveltek, olly csuda-dolgot, mint a' minő az, a' mellyre ök a' szentek' canonisatioját épitik, vagy ennél is nagyobbat, egy folyton-folyvást tartó, és megmagyarázhatlan csuda-dolgot, mellyet Krisztus Jézusnak e' világon helytartója századokról századokra állandóan gyakorol.

Igenis, mig a' földön a' nemzetek' nagyjai, mint a' közönséges emberek, a' feledékenység' örvényébe sülyednek, egy halandó, a' megsokasodott évek' terhe alatt már elgyengült öreg, olly erővel bir, hogy akaratjának nyilvánitásával a' világ' szeme előtt a' legközönségesebb és legalacsonyabb lényt, ki mig élt, homályba eltemetve vala, a' természet' vas törvénye alól kiszabadit, öt a' halandó ember által magának semmikép sem igényelhető tiszteletben részesitvén.

Szent Ferencz Regis életének irója mondja, mikép a' szent congregatio' figyelmét a' legkisebb tárgy ki nem kerüli, hogy a' szentnek canonisatioja előtt, az igaz csudákat a' véltektől megkülönböztesse. Számos csuda-események közül, mellyek utóbbi században a' congregationak egy illy ügyben elébe terjesztettek, csak egyetlen-egy nem találtatot kétségen kivülinek, és a' canonisatio elmaradt, mig csak a' mindenhatónak nem fog ismét tetszeni, azon választottjának segitségül hivására több csudát mivelni.

Ezen jeles munkának „Der Christ gewordene Atheist" irója mondja: mikép a' romai egyház a' legszigorubb bánásmódot követi, hogy a' csuda' valóságáról, mielőtt valakit szentek közé igtatna, bizonyos legyen, 's igy a' legkisebb okot a' kétkedésre elzárja. Az ezen alkalommali bánásmód terjedelmesen elő van adva XIV. Benedek pápának az e' tárgyról irt jeles munkájában, a' miből világosan kitünik, hogy a' csudának valóságos megismerésére forditott szabályokhoz többet adni már alig lehet, 's az emberi okosság jobbat 's alaposabbat alig gondolhat ki, a' mi alkalmasabb volna a' csudák' megvisgálására, ugy, hogy a' mélyen gondolkozó embert is azok egészen kielégitik.

„Nie und nirgend, an keinem Gerichtshofe, selbst bei Verhandlungen über Leben und Toden, ist je eine solche Zeigenüberlegenheit gefordert worden, als von Seiten der Kirche." Ezen mély jelentésü szavak egy sok tapasztalásu, egyenes lelkü, és nagy tudományu törvénytudós' szájából eredtek, ki a' kath. egyház iránt viseltető előitéletből kivetkezvén, annak kebelébe tért, és eme' nemes tanubizonyságot tette.

És tulajdonkép mit mivel a' romai pápa, midőn valakit a' szentek közé sorol. Nem egyebet, hanem az ez ügygyel megbizott congregatio által komoly és lelkismeretesen tárgyalt hosszas visgálódások után elismert csuda-események fölött nyilván kimondja, hogy azok valóban csudák, hogy Isten azokat a' szent' segitségül hivására mivelte, 's igy őt e' földön is megdicsöiteni kivánta. Az egyház az ő látható feje, mint or-

ganuma által nyilatkoztatja ki az isteni gondviselés' csudálatos utját, vagy a' mi egyre megy ki: az isteni gondviselés az egyház' fejének szava által a' szentet e' földön megdicsöiti, midön a' keresztény világnak bemutatja „milly csudálatos Isten az ő szentjeiben." Az egyház a' romai pápának szava által megismerteti, és a' szentet mindazoknak tiszteletül elébe tüzi, kik tudják, hogy az isteni hatalomnak nincs korlátja, 's a' mindenható' keze meg nem rövidült, és az egyházban a' csudák' ajándéka állandóan fónvan, 's maga az egyháznak szilárd állása is, az ellene támasztott sokféle üldözések és viharok, 's a' világi dolgok' enyészete között, az isteni gondviselésnek egyik állandó csudája.

Midön tehát a' kath. egyház az ő fiai közül valakit a' szentek közé igtat, és azt hiveinek tiszteletül 's követés végett elébe adja, nem csupán emberi cselekvényt követ el; mert egyébiránt megmagyarázhatlan dolog, hogy a' népek' hatalmasai azon, egykor homályban élt egyszerü embereket tiszteletlettel illessék, söt emlékük- 's tiszteletükre roppant templomokat épitsenek. — Még hiubb 's alaptalanabb azon állitás, mintha a' szentek' canonisatiojában a' romai udvar' részéröl némi politika rejlenék, a' mire csak egy két rövid jegyzetet kivánunk még tenni.

E' tárgyra vonatkozólag bizonyára első helyen emlithetjük azon szinte három száz évvel előbb élt, 's a' világnak egyik legnagyobb statusférfiát, Ximenest. Ő korának csudaembere vala. Közönséges szerzetesből toledói érsekké levén, a' legszigorubb életmódot követte; az egyház' ügyében számos szolgálatot tett; a' romai pápa iránt határtalan tisztelettel 's fiui engedelmességgel viseltetett, életét legkisebb mocsokkal be nem fertöztette, söt mennyire ember tökéletes lehet, az erények' eleven képe volt; továbbá ő százada' leghatalmasabb monarchiájának egyszersmind első ministere lévén, nagy hatalma, fényes méltósága és roppant gazgadsága mellett is, a' legnagyobb egyszerüségben élt, és szerzetes rendének szoros szabályait egész életén által szigoruan megtartotta. Szent és

jámbor életének hire egész Spanyolországot betöltötte, ugy hogy Fléchier életirója mondja, már halála után öt az ország' nagy része mint szentet tisztelte, sőt sirjánál történt némelly csuda-dolgoknak elterjedt hire az anyaszentegyház' ünnepélyes szavát megelőzni látszott. Ezekhez járult Spanyolországnak kivánata, és II. Fülöp királynak Ximenes szentek közé soroztatása' ügyében a' romai pápához intézett folytonos kérelme. És Ximenes mind e' mellett sem igtattatott a' szentek' sorába. Tagadhatlan bizonysága ez annak, hogy a' romai pápák a' szentek' canonisatiojában minden emberi befolyástól és politikai nézetektől egészen mentek. Azonban mig Ximenes a' leghatalmasabb közbenjárások ellenére is, a' szentek' sorába nem igtattatott, azalatt mindkét nemből sok szegény, egész életök' pályáján a' világ előtt ismeretlen szerzetesek, alázatos szüzek, kikért senki hatalmas közbe nem veté magát, honnét a' romai pápák semmi hasznot sem reménylhettek, a' szentek' sorába irattak.— De hazánk' története is mutat hasonló példát. Mennyi idő forgott el, milly hatalmas közbenjárás, pártfogás munkálkodott, hogy IV. Belának leánya, Margit apácza a' boldogok közé számittatott. V-dik István király Margitnak testvére, és kun László király a' pápához ez ügyben kérelemmel járultak; és noha az ország' nagy része már ekkor mint szentet tisztelé, és a' kiküldött visgálók számos csuda-eseményeket hozának fel, mégis a' szentek közé igtatása elmaradott. Megujitá ez ügyet Robert Károly és Mátyás király, ki a' pápához következőleg irt vala: „Beatitudini Vestrae in eo quam humillime et studiosissime supplicamus, quatenus rem hanc intermissam, et sibi forsitan divinitus, ut alia multa, et praeclara, iam diu servata, per se, aut per suos recognoscere dignetur, et cum intellexerint omnia, quae ad id opportuna, et necessaria fuerint, satis constare, et ita placuisse altissimo, divinae exinde benignitatis affluentiam, apostolicae auctoritatis praeconio, et solenni publicatione declaret.“ *) Azonban noha

*) Lásd: Pray Vita S. Elisabethae viduae . . . nec non B. Margaritae Virg. p. 238.

https://data.onb.ac.at/rep/106DF9B2 Seite 11 von 14

a' cardinalisokat is a' közbenjárásért megkeresé, a' canonisatio elmaradott. III. Ferdinand 1641-ben ismét ira ez ügyben a' pápához, a' következő szavakkal zárván be levelét: „Factura Sanctitas vestra rem catholicae Ecclesiae proficuam, nobis vero gratissimam; cui nos officiis filialibus reverenter offerimus et obsequiose commendamus.“ *) És mégis minden hatalmas közbenjárások sem eszközölheték, hogy a' romai pápák által azon megdicsőült szentek' sorába igtattatott volna, a' kiket a' közönséges ker. anyaszentegyház' tisztelete átalánosan és mindenütt illet.**) Mindezekből, hogy egyebeket ne emlitsünk, következtetni lehet, mennyire alaptalan mindazoknak vádjuk, a' kik a' szent széknek eme' cselekvényében némi világi czélokat látnak. De visgáljuk egy kevéssé más oldalról is e' kérdést.

Tehát némellyek politikai számolásnak mondják ama' cselekvényt? És Chlodovaeus még sem igtattatott a' szentek' sorába! Chlodovaeus mondám, de még nagy Constantin sem; pedig mind a' kettő mennyit tett a' ker. hit' terjesztésére, midőn egész családjukkal együtt azt felvették, 's birodalmuk' népeit az evangelium' ismeretére vezették; a' romai pápát az egyház' látható fejének lenni mindketten elismerték, tisztelettel illették. Hogyan maradhattak tehát ki ezen nagy fejedelmek az egyház általi megdicsőitésből, ha földi czélok rejlenek a' szentek' canonisatiojában? Pedig ez annál könnyebben megtörténhetett volna, mert a' csudálatos ütközet, az égen látott ra-

*) Ugyanott p. 241.

**) Itt szükség megjegyeznünk, hogy az anyaszentegyház a' megholt igazakat négy osztályba sorozza. Illyenek az Isten' szolgái (servi Dei), a' tiszteletreméltók (venerabiles), a' boldogok (beati), és szentek (sancti). Isten' szolgái azok, kik szent hirben haltak meg; tiszteletreméltók azok, kiknek szent élete törvényes vizsgálat után már elismertetett; boldogoknak azok mondatnak, a' kik a' romai pápa' engedelmével valamelly országban, megyében vagy szerzetes rendben tiszteltetnek; szenteknek pedig azok neveztetnek, a' kik apostoli főhatalomnál fogva az egész anyaszentegyházban tiszteletül kitüzetnek.

gyogó kereszt, sőt a' görögök- és moskovitáknál Constantinnak, mint szentnek elterjedt tisztelete, annak canonisatioját hathatósan előmozditotta volna; ugy nem különben Chlodovaeusnak az egyház körül nagyok és jelesek érdemei, és a' pápák által a' szentek közé még sem soroltattak. A' mi ismét világos tanujelül szolgál ama' legyőzhetlen igazságra, hogy nem embertől függ, se nem a' világ' itéletétől, a' szenteket ama' dicsőségben e' földön is részesiteni, hanem egy láthatatlan jutalmazó osztogatja azt, ki előtt nincs személyválogatás, hanem a' szegényeket 's alázatosakat felemeli a' porból, és a' kiket a' világ megvetett, azoknak, az ő választottinak, templomokat és oltárokat enged épittetni*); mig a' világ az övéinek enyésző emlékeket, porhanyó szobrokat állit, mellyek később többnyire elhagyatva állanak, 's halandók' ezrei minden érzelem nélkül mennek el mellettük, azt sem kérdezvén, kinek émlékére épültek azok.

Mindig csudálatos marad az is, hogy Europának egyik leghiresebb családja, a' Gonzaga, noha Németországnak császárnékat, Lengyelországnak királyt, a' mantuai herczegségnek több jeles kormányzót, az egyháznak főpapokat, a' statusnak hires férfiakat és jeles vitézeket adott, mégis mindezek közül legnagyobb dicsősége ezen családnak a' szegénységet választott jezuita novitius, gonzagai szent Alajos, ki a' világ' dicsőségéről lemondván, homályba vonult, és Isten az ártatlanság eme' fényeskedő példáját minden népek' emlékébe

---

*) Ide kapcsoljuk ama' nagy jelentőségü szavakat, mellyeket a' Jézus' követéséről irt munkának szerzője az Üdvezitő' szája által mondat: „Én vagyok, ki minden szenteket teremtettem; én ajándékoztam nekik malasztot, én adtam a' dicsőséget. Én tudom mindegyiknek érdemét; én előztem meg őket édességem' áldásaival. Én kedveseimet öröktől fogva előre ismertem; én választottam ki őket a' világból, és nem ők választottak engem megelőzve." 'stb. III. k. 58. r. Melly szavak a' legnagyobb egyszerüséggel a' legmagasabb igazságot adják előnkbe, hogy a' szenteknek választója és megdicsőitője egyedül az Isten. Lásd egyszersmind Muratoriust „De ingeniorum Moderatione." L. I. C. 17. 'stb. És gróf Bonaldnak e' tárgyról irt munkáját.

https://data.onb.ac.at/rep/106DF9B2 Seite 13 von 14

felirta. Szinte igy kitünöleg fenmarad ama' nagy és gazdag borromaei család' egyik tagjának, szent Károly majlandi püspöknek emléke, ki a' ragadozó pestis' alkalmával népével együtt nyilvánosan poenitentiát tartott, 's a' porig megalázá magát*)

Az isteni gondviselés tehát, midön minden kor- és állapotból magának szenteket választott, a' világnak egy tökéletes társaság' példányát adni kivánta, hogy abban mindnyájan, királyok, herczegek, egyháziak, harczosok, gazdagok, szegények,'s az emberi társaságnak minden jellemü egyénei utánzásra remekképet találjanak. És az Isten' eme' választottai állandóul ama' legnagyobb dicsöségben részesittetnek, hogy ök közbenjárók érettünk Isten elött. Ezen dicsöséget osztogatni embernek nem áll hatalmában, azért a' szentek' canonisatioját is Isten' közvetlen befolyásának, a' csudadolognak kell tulajdonitani, mert annak átalános és rendkivüli következéseit az emberi bölcseség természetes okokból megmagyarázni nem képes. Eme' csodaesemények pedig szemünk elött naponként megujulnak. Igy látjuk, hogy a' büszke franczia nép ujabb és élénkebb dicsöségét keresi imént a' szegény pásztor leánynak, sz. Genovevának dicséretében, midön az ö tiszteletére épült remek templomban, a' kath. isteni szolgálatnak Napoleon Bonaparte Lajos által imént visszaadott Pantheonban, énekét zengedezhetni reményli, és ezen szegény leánynak sirját most is, mint századokkal elöbb, tisztelettel látogatja, midön Chlodovaeus és több hatalmas királyainak sirjairól megfeledkezett. Ugy szinte a' népek' ezrei, a' világ' minden részéröl, tizennyolcz századtól fogva, áhitattal vándorolnak Romába a' szegény halásznak sirjához, hogy ott a' legszebb templomban, mellyet emberi kéz a' Mindenható' tiszteletére épithet, az apostolok' fejedelmének porainál Isten elött pártfogásért esedezzenek.

Pauer János,
székesfejérvári püspöki titoknok.

*) Lásd Schlör: Vita S. Caroli Borom. Pest 1851.